

MUNI
FSS

Nestátní aktéři jako vyzyvatelé státní moci

BSSn4404 Výzkum konfliktu

Jan Kleiner

22.4.2024

1 Intro

Rest z minula a povinná literatura

- Seminář III měl ještě být zarámovaný do kontextu vnitrostátních konfliktů →
 - **Prediktory viz:** Trinn, C., a Wencker, T. (2021). Integrating the quantitative research on the onset and incidence of violent intrastate conflicts. *International Studies Review*, 23(1), 115-139 [25 stran]
- Ezrow, N. (2017). *Global Politics and Violent Non-State Actors*. Londýn: SAGE Publications Inc, Part III (kap. 6-10) [112 stran].
 - Typologie nestátních **násilných** aktérů – tak, abyste je byli schopni vlastními slovy popsat a odlišit od sebe.

Outline přednášky

Nestátní aktéři: základní rámec.

Nestátní aktéři z pohledu vybraných teorií (mezinárodních vztahů).

Stát a státní moc.

Nestátní aktéři jako vyzyvatelé a doplněk státní moci.

MUNI
FSS

Nestátní aktéři: základní rámec

Nestátní aktéři (Josselin a Wallace, 2000)

- **Obecně:** subjekty, které se **účastní mezinárodních vztahů** prostřednictvím **interakcí** s vládními orgány, jinými nestátními subjekty a mezinárodními organizacemi, **aniž by byly oficiální vládou nebo státem**.
- **3 indikátory:** „[1] organizace zcela, nebo zásadně **autonomní na vládě** a jejím **financování**, které vychází z občanské společnosti, tržních sil, nebo politických impulzů za hranicí státní kontroly nebo direkce; [2] operující nebo účastníci se sítí, které **přesahují hranice jednoho státu** – tedy účastníci se nadnárodních vztahů...; [3] chovající se způsoby, které **mají politické důsledky** v jednom nebo více státech nebo v rámci mezinárodních institucí – buď jako primární cíl nebo jako aspekt jejich aktivit“ (Josselin a Wallace, 2000, s. 3-4).

Typy nestátních aktérů (Josselin a Wallace, 2000)

- **Základní dělení**: násilní (teroristé, guerilla apod.) vs. nenásilní (NGOs, environmentální skupiny, kulturní organizace apod.)
- **Nevládní organizace**: organizace které usilují o sociální, humanitární a politické změny (např. Amnesty International).
- **Nadnárodní korporace (MNC)**: velké společnosti působící za hranicemi které ovlivňují hospodářskou politiku (např. Shell, Microsoft).
- **Teroristické skupiny**: organizace, které využívají násilí k dosažení politických cílů a ovlivňují bezpečnostní politiku na celém světě (např. ISIS).
- **Mezinárodní média**: vydavatelství, která utvářejí veřejné mínění a tok informací napříč zeměmi (např. BBC, CNN).

Vliv a mechanismy: NSAs jako doplněk ke státní moci (Josselin a Wallace, 2000)

– Mechanismy vlivu:

- **Lobbing a propagace:** přímá interakce s politickými představiteli a fóry.
- **Veřejné kampaně:** využití médií a veřejných akcí k formování názorů a nátlaku na vládu.
- **Partnerství:** spolupráce s vládami a dalšími organizacemi při realizaci projektů.

– Příklady vlivu:

- **Nevládní organizace:** kampaně za lidská práva a environmentální standardy.
- **Nadnárodní korporace:** lobbování za příznivé obchodní podmínky a právní předpisy.

Výzvy a kritika (Josselin a Wallace, 2000)

- **Odpovědnost** (accountability): otázky týkající se toho, koho nestátní subjekty zastupují, čí zájmy hájí a komu a jak jsou za své jednání odpovědné.
- **Legitimita**: obavy o demokratickou legitimitu vlivu nestátních subjektů na veřejnou politiku.
- **Dopad na státní suverenitu**: otázky týkající se oslabení tradičních pravomocí státu v souvislosti s činností nestátních subjektů (viz další slidy).

**Vědecký pluralismus vs.
vědecký monoismus: NSAs z
pohledu vybraných teorií MVZ**

Nestátní aktéři vs. stát z pohledu vybraných teorií (MVZ) I

- **Neorealismus**: stát jako **primární** aktér, ale uznává roli těch **nestátních** (kteří jsou ale **sekundární**) (Jalal, 2021).
 - **Liberalismus**: nestátní aktéři jako nadnárodní korporace, NGOs a další hrají **klíčovou roli** v při podpoře spolupráce a míru prostřednictvím ekonomické, globální interdependence (Charountaki, 2018).
 - **Konstruktivismus**: Zdůrazňuje **význam sociálních konstruktů**, jako jsou normy, identita a kulturní faktory v mezinárodních vztazích. Nestátní aktéři **přispívají k utváření** těchto konstruktů, které ovlivňují chování států a mezinárodní dění (Jalal, 2021).
- **agentocentrický** (neorealismus, liberalismus) **a/nebo** **strukturalistický** (konstruktivismus) pohled →

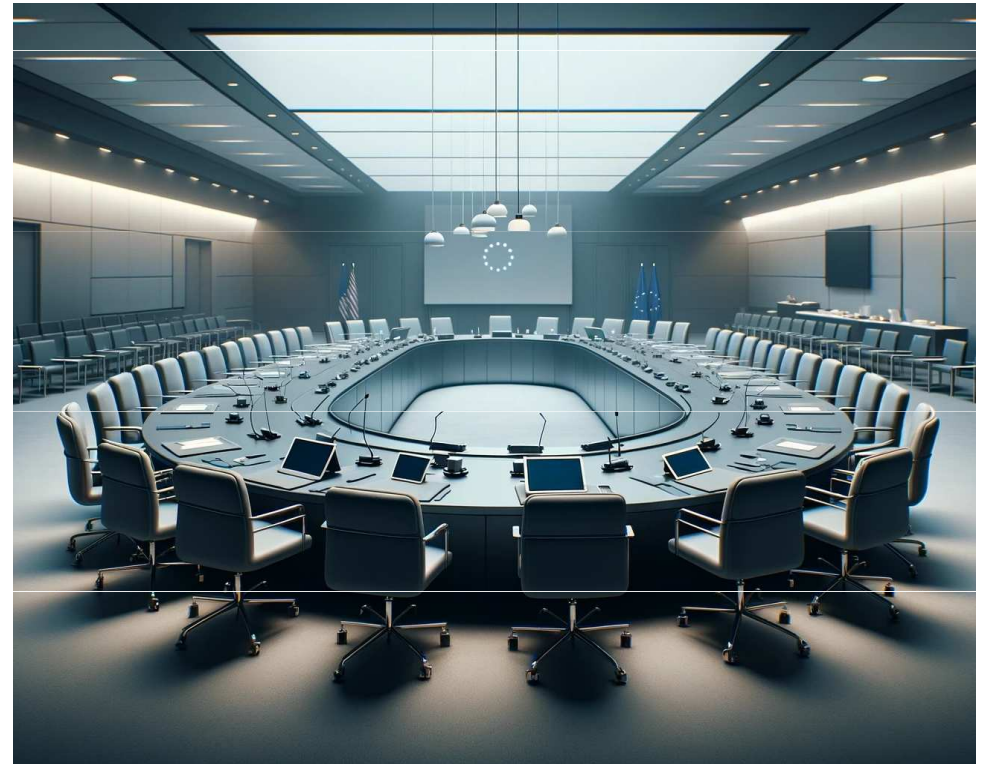
Nestátní aktéři vs. stát z pohledu vybraných teorií (MVZ) II

- **Teorie strukturace** - zdůrazňuje dualitu struktury a jednání v sociálních systémech. Předpokládá, že sociální struktury jsou konstituovány **lidským jednáním** (*agent-centric*) a zároveň jsou samotným prostředím této konstituce (**struktury**) (Giddens, 1984).

NSAs v kontextu EU a teorie nového intergovernmentalismu (Baird, 2017)

- Navzdory **nárůstu rozsahu činností EU** nebyly na EK, EP apod. přeneseny významné nové pravomoci. Členské **státy si zachovaly silnou roli** v řízení EU a často dávají přednost mezivládním metodám spolupráce a rozhodování (Bickerton, Hodson a Puetter, 2015) → **přehlížejí roli nestátních aktérů**, zejména ekonomickou v procesu evropské integrace → 6 hypotéz.

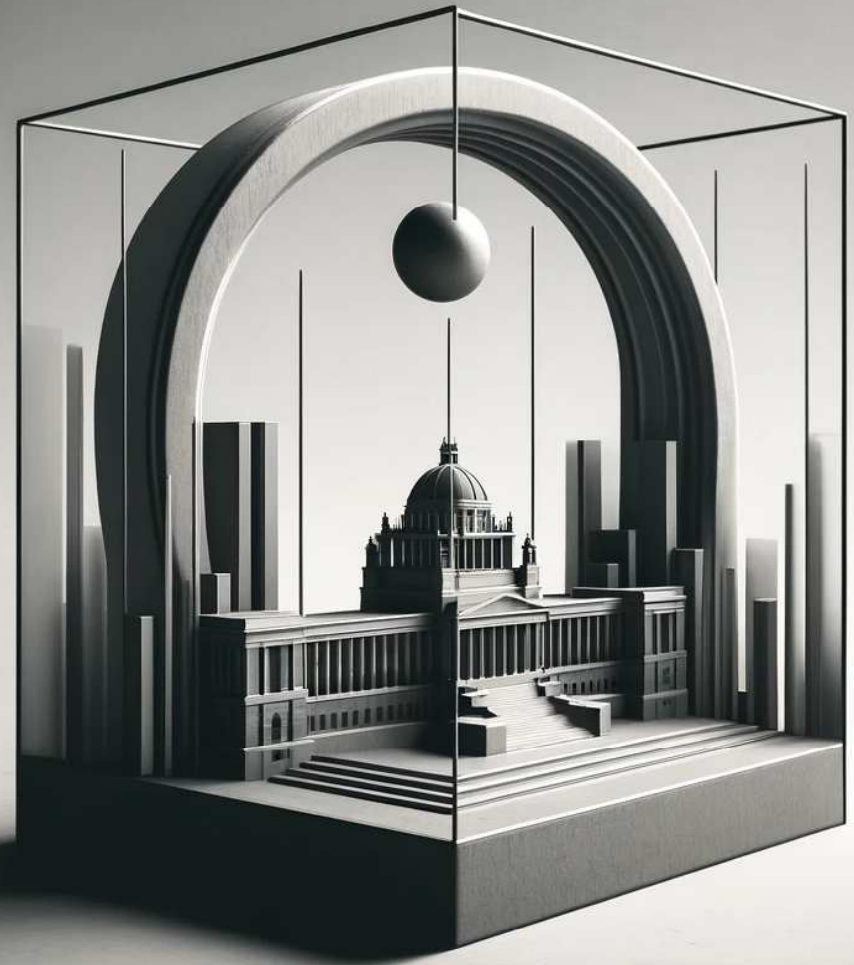

6 hypotéz upravujících nový intergovernmentalismus (Baird, 2017)

1. Jednání a konsenzus (v EU) **podmíněny** informacemi a zdroji od **soukromých subjektů**.
2. Nadnárodní soukromí aktéři **nemusí nutně podporovat integraci států** – musí to vyhovovat jejich ekonomickým zájmům.
3. Vytvoření a posílení pravomocí **nových orgánů** vytváří prostor pro soukromé subjekty k přesunu zdrojů s cílem **získání vlivu** na činnost a rozhodovací procesy těchto orgánů.
4. Nadnárodní soukromé subjekty se snaží zasahovat do procedur i výstupů a mohou **obcházet problémy na domácí scéně** prostřednictvím víceúrovňových strategií (přenesení/obejití domácího problému na úroveň EU).
5. Soukromé subjekty přispívají k **rozostření rozdílu** mezi vysokou a nízkou politikou (problém *synoptic delusion* a Hayekovo (1973) a Gausovo (2021) řešení).
6. Soukromé subjekty přispívají k **nerovnovážnému** stavu EU.

MUNI
FSS

Stát a státní moc

Stát a státní moc (Vandergeest a Peluso, 1995)

- **Politická organizace** - nárokuje si a udržuje **monopol na legitimní použití fyzické síly** na vymezeném území.
- Státní moc, odvozená od tohoto monopolu, je vykonávána prostřednictvím **mechanismů řízení**, které zahrnují legislativu, výkon práva a soudní procesy.
- Monopol síly definuje **svrchovanost státu** nad jeho **územím** a **lidmi** na ně → země, vzduch a voda (Vuniqui a Riza, 2019) + kybernetická suverenita (Corn a Taylor, 2017).
- + Další *modes of governance* (Bell a Hindmoore, 2009): hierarchie, přesvědčování, trhy, *community engagement*.

MUNI
FSS

NSAs jako vyzyvateľé státní moci

16 NSAs vs. stát

Outsourcing násilí (Cork, 2000)

- PMCs nabízejí **levnější** služby, než jaké mohou poskytovat vlády pro vojenské operace.
- Po studené válce – trend nárůstu **privatizace bezpečnosti** - zpochybňuje tradiční představu, že státy mají monopol na legitimní použití násilí.
- **Propojení s korporacemi** (MNCs) – obrací se na PMCs, aby chránily své ekonomické zájmy v zahraničí, zejména v nestabilních regionech – nebudují ale svoje kapacity, protože se primárně zaměřují na **maximalizaci zisku**.
- ALE: nemusí nutně znamenat nahrazení státních armád - spíše partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem.

Autonomní násilní NSAs (Tokdemir a Akcinaroglu, 2022).

- Násilní nestátní aktéři **nemusí být nutně jen násilní** → AVNSA představují významnou výzvu pro existenci a legitimitu států a využívají strategie, které přesahují rámec násilí, aby oslabily státy a získaly loajalitu lidí → kombinace s IN a COIN: *hearts and minds*.

Nadnárodní organizovaný zločin (Galeotti, 2000)

- Globalizace + technologie + měnící se role států → rozšíření nadnárodního organizovaného zločinu.
- Organizovaný zločin může narušovat suverenitu státu tím, že **korumpuje úředníky, zpochybňuje státní monopol na násilí** a vytváří **nestabilitu** prostřednictvím **nezákonného obchodu a násilí**.
- V některých "kriminalizovaných" státech jsou politické elity podřízeny zločineckým zájmům nebo s nimi splynuly a utvářejí zahraniční politiku tak, aby vyhovovala zločineckým záměrům – fenomén ***state capture***.
- Zločinecké skupiny se často **spojují s teroristickými/povstaleckými skupinami** a poskytují jim finanční prostředky a logistiku výměnou za přístup k trasám, diasporám atd.

Diaspory (Ostegaard-Nielsen, 2000).

- Nadnárodní komunity - udržují ekonomické, sociální, politické a emocionální vazby se svou vlastí nebo jinými segmenty diaspory.
- Opět globalizace + technologie + ekonomické propojení.
- **Nástroje:**
 - přímé **ovlivňování** dění ve vlasti prostřednictvím ekonomických/politických prostředků;
 - **lobbování** u hostitelských vlád, aby prosazovaly **určitou politiku** ve své vlasti;
 - hledání **podpory/ochrany v zahraničí**;
 - **mobilizace** za sebeurčení nebo proti režimu v domovině.
- Diaspory **zpochybňují** představy o **teritoriální ohraničenosti "politického"** tím, že udržují nadstátní lojalitu.

Náboženská (islamistická) hnutí (Dalacoura, 2000)

- Vytvářejí **sociální, kulturní, teroristické a kriminální** vazby obcházející vlády.
- Jejich vzniku napomohly faktory jako selhání arabského nacionalismu po roce 1967, ekonomické krize podkopávající legitimitu státu a íránská revoluce v roce 1979 → **strukturalistický pohled** – # podobně např. první vlna homegrown extremismu a terorismu v USA.
- Státy čelí islamistické výzvě tím, že tato hnutí **zadržují** (Západ), **kooptují** nebo **formují** (Írán) v souladu se svými zájmy.

NSAs v kyberprostoru (Sigholm, 2013)

- **Charakteristiky**: asymetrie, absence atribuce, nízké vstupní náklady, právní nejednoznačnost a účinnost při šíření zpráv a narativů.
- Opět **vyzývatele i doplněk státu** – zapojení se do jeho kybernetických operací (v jeho prospěch).
- **Haktivisté** (politická/společenská změna, Anonymous), **patriotičtí hackeři** (podpora „svého“ státu), **kybermilice** (podobně jako armáda, ale nejsou podporovány státem), **rouge malware authors** (jednotlivci/skupiny, ekonomický zisk), **organizovaní kyberzločinci**, **nestátní aktéři**.
- Koncept „**sdílené suverenity**“ – tech + stát (Bitas, 2022)

Ekonomická suverenita (Davis, 2009)

- Ekonomické aktivity nestátních ozbrojených aktérů, jako jsou soukromé bezpečnostní firmy, gangy a mafie, vytváří **alternativní mocenské a ekonomické sítě**.
- Napoleoni (2011) upozorňuje na propojení globálních ekonomických praktik s financováním a šířením teroristických sítí a nekalých ekonomických aktivit → **stínová ekonomika**.
- od 7 až 8 % HDP v zemích s vysokou mírou regulace a ekonomickou stabilitou až po více než 60 % v zemích s vysokou mírou korupce a slabým právním systémem (Medina a Schneider, 2018).
- Ve stínové ekonomice figurují i státy! – např. britské daňové ráje.
- **Rozvojové banky** jako významní nestátní aktéři (Bull s Bøas, 2003).

Stínová ekonomika - prediktory (Medina a Schneider, 2018)

- **Vyšší daňové a pojistné zatížení** má tendenci tlačit více ekonomických aktivit do šedé ekonomiky, protože jednotlivci a podniky se snaží snížit své daňové povinnosti.
- **Špatná kvalita institucí** a vysoká míra korupce mohou zvýšit rozsah stínové ekonomiky. Efektivní, transparentní a odpovědné instituce mají tendenci odrazovat od aktivit v šedé ekonomice.
- **Přísné regulace**, zejména v oblasti trhu práce nebo obchodu, mohou motivovat jednotlivce a podniky k neformální činnosti, aby se vyhnuly nákladům a omezením, které tyto regulace přinášejí.
- **Nekvalitní a nedostatečné veřejné služby** mohou snížit výhody spojené s formálními ekonomickými aktivitami a vytlačit více aktivit do stínového sektoru.
- **Vyšší daňová morálka**, kdy jednotlivci cítí morální povinnost platit daně, je spojena s menší šedou ekonomikou. Efektivní veřejné služby zlepšují daňovou morálku.
- **Vyšší míra nezaměstnanosti** a nižší celkový hospodářský růst mohou zvýšit stínovou ekonomiku, protože lidé hledají alternativní způsoby výdělků mimo formální sektor.
- **Ekonomiky s vyšším využíváním hotovosti** mají tendenci mít větší stínovou ekonomiku, protože hotovostní transakce je obtížnější sledovat a regulovat.

Válka proti teroru a její dopady (Napoleoni, 2011)

- **Přímé náklady.**
- **Nepřímé náklady** - dlouhodobé závazky na obnovu válkou zničených regionů, podpora spojeneckých vlád, zvýšené pojistné, zvýšená bezpečnostní opatření ve veřejném i soukromém sektoru, narušení světového obchodu + *spillover effect*.
- **Změna** globálních ekonomických **priorit** a toků investic.
- **Náklady obětované příležitosti** – protiteroristická opatření místo zdravotnictví apod.
- **Dlouhodobá narušení ekonomik** – vč. snížení efektivity globálních trhů
- **Dluhy.**

Veřejné zdraví a bezpečnost (Lemard-Marlow a Wilt, 2017)

- V regionech s vysokou mírou násilí hrají nestátní aktéři klíčovou roli na různých úrovních správy (od národní po komunitní) a mohou zde **posilovat sociální a ekonomický rozvoj**.
- Zapojení do systému veřejného zdraví → i **pozitivní přispění** nad rámec tradičních bezpečnostních rolí tam, kde stát toto nedokáže.

Reference I

- Bell, S. & Hindmoore, A. (2009). *Rethinking Governance: The Centrality of the State in Modern Society*. Cambridge University Press
- Bickerton, C. J., Hodson, D., & Puetter, U. (2015). The new intergovernmentalism and the study of European integration. *The new intergovernmentalism: States and supranational actors in the post-Maastricht era*, 1-48.
- Bitas, B. (2022). Finding Equilibrium Amid the Deep Disruption of the “Geopolitical Metaverse”: Implications for the Sino-US Relationship and ASEAN. *China and the World*. <https://doi.org/10.1142/s2591729322300014>.
- Bull, B., & Bøas, M. (2003). Multilateral Development Banks as Regionalising Actors: The Asian Development Bank and the Inter-American Development Bank. *New Political Economy*, 8, 245 - 261. <https://doi.org/10.1080/13563460307176>.
- Charountaki, M. (2018). State and non-state interactions in International Relations: an alternative theoretical outlook. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 45, 528 - 542. <https://doi.org/10.1080/13530194.2018.1430530>.
- Cocker, Ch. (2000). *Outsourcing war*. In: Josselin, D., & Wallace, W. (2001). *Non-state actors in world politics: a framework*. In *Non-state actors in world politics* (pp. 189-202). London: Palgrave Macmillan UK.
- Corn, G., & Taylor, R. (2017). Sovereignty in the Age of Cyber. *AJIL Unbound*, 111, 207 - 212. <https://doi.org/10.1017/aju.2017.57>.
- Davis, D. (2009). Non-State Armed Actors, New Imagined Communities, and Shifting Patterns of Sovereignty and Insecurity in the Modern World. *Contemporary Security Policy*, 30, 221 - 245. <https://doi.org/10.1080/13523260903059757>.

Reference II

- Ezrow, N. (2017). *Global Politics and Violent Non-State Actors*. Londýn: SAGE Publications Inc, Part III (kap. 6-10).
- Galeotti, M. (2000). *Underworld and Upperworld: Transnational Organized Crime and Global Society*. In: Josselin, D., & Wallace, W. (2001). *Non-state actors in world politics: a framework*. In *Non-state actors in world politics* (pp. 203-217). London: Palgrave Macmillan UK.
- Gaus, G. (2021). *The Open Society and Its Complexities*. Oxford University Press.
- Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Polity Press.
- Hayek, F. A. (1973). *Law, Legislation and Liberty, Volume 1: Rules and Order*. The University of Chicago Press.
- Jalal, H. (2021). Theoretical approaches towards the steps of non-state actors in world politics: global para-diplomacy of the Iraqi Kurdistan (KRI). *International Relations*, 23-33. <https://doi.org/10.7256/2454-0641.2021.1.34461>.
- Josselin, D., a Wallace, W. (2001). *Non-state actors in world politics: a framework*. In *Non-state actors in world politics* (pp. 1-20). London: Palgrave Macmillan UK.
- Lemard-Marlow, G., & Wilt, R. (2017). *Global Governance and the Role of Non-state Actors in Improving the Social and Economic Development of Growing Economies: A Conceptual Approach Using a Global Public Health Framework on Violence Prevention*. *Civil Society: The Engine for Economic and Social Well-Being*. https://doi.org/10.1007/978-3-319-89872-8_11.

Reference III

- Medina, L., & Schneider, F. (2018). Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years? IMF Working Paper, WP/18/17. International Monetary Fund.
- Napoleoni, L. (2011). *Terrorism and the economy: How the war on terror is bankrupting the world*. Seven Stories Press.
- Ostegaard-Nielsen, E. (2000). *Diasporas in World Politics*. In: Josselin, D., & Wallace, W. (2001). Non-state actors in world politics: a framework. In *Non-state actors in world politics* (pp. 189-202). London: Palgrave Macmillan UK.
- Sigholm, J. (2013). Non-state actors in cyberspace operations. *Journal of Military Studies*, 4(1), 1-37.
- Trinn, C., & Wencker, T. (2021). Integrating the quantitative research on the onset and incidence of violent intrastate conflicts. *International Studies Review*, 23(1).
- Tokdemir, E., & Akcinaroglu, S. (2022). *State and non-state actors in world politics*. In *Handbook of Research Methods in International Relations* (pp. 167-182). Edward Elgar Publishing.
- Vandergeest, P., & Peluso, N. (1995). Territorialization and state power in Thailand. *Theory and Society*, 24, 385-426. <https://doi.org/10.1007/BF00993352>.
- Vuniqi, D., & Riza, A. (2019). Independence, Sovereignty, Preponderance – The Prevalence and the Territorial Expansion of State Power. *PRIZREN SOCIAL SCIENCE JOURNAL*. <https://doi.org/10.2139/SSRN.2374615>.

MUNI
FSS

Děkuji za pozornost!

Nestátní aktéři jako vyzyvatelé státní moci

Dotazy?

Dotazy k projektům?

30 Outro

